



**Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Katowicach**

**Tekst ujednolicony**

Katowice, dnia 31 marca 2011 r.

**Pan  
Hubert Kobarski  
Nadleśniczy  
Nadleśnictwa Bielsko**

LKA-4101-32-04/2010/P/10/148

**WYSTĄPIENIE POKONTROLNE**

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli<sup>1</sup>, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bielsko (zwanym dalej „Nadleśnictwem”) w zakresie zarządzania lasami i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez Nadleśnictwo Bielsko w latach 2008-2010 (do 30 września) oraz sprawy sprzed 1 stycznia 2008 r., w przypadku gdy miały bezpośredni wpływ na działalność Nadleśnictwa w kontrolowanym zakresie.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 23 lutego 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Nadleśniczemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

**Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Nadleśnictwa w zakresie spraw objętych kontrolą.**

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

I. NIK ocenia pozytywnie gospodarowanie gruntami i innymi nieruchomościami.

1. Według stanu na 30 września 2010 r., Nadleśnictwo zarządzało nieruchomościami Skarbu Państwa o powierzchni 10.230,83 ha, z czego 98,65 % stanowiły lasy (10.092,95 ha), a 1,35 % (137,88 ha) grunty nieleśne. W stosunku do stanu na dzień 1 stycznia 2008 r. ww. powierzchnia uległa zmniejszeniu o 1,66 ha, m.in. w związku ze sprzedażą trzech budynków mieszkalnych wraz z gruntami, na podstawie art. 40a

---

<sup>1</sup> Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

ustawy o lasach<sup>2</sup>, oraz przekazaniem gruntów w trwały zarząd Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych pod budowę dróg publicznych, w oparciu o art. 38a ww. ustawy.

2. Nadleśnictwo należycie sprawowało nadzór nad nieruchomościami udostępnionymi osobom trzecim. Na dzień 30 września 2010 r., w ramach zawartych 232 umów dzierżawy, najmu i użyczenia, osobom trzecim, udostępniono 141.042 ha gruntów, w tym także na prowadzenie działalności gospodarczej. Grunty te były wykorzystywane zgodnie z celami określonymi w Planie Urządzenia Lasu. Analiza dokumentacji dotyczącej 15 umów wykazała, że kontrole przeprowadzone przez Nadleśnictwo potwierdziły zgodność wykorzystania nieruchomości z postanowieniami umów.
3. Wykaz nieruchomości (mieszkań i budynków) zarządzanych przez Nadleśnictwo prowadzono zgodnie z instrukcją Dyrektora Generalnej Lasów Państwowych (dalej „Dyrektor Generalny LP”). Według ww. wykazu, w styczniu 2008 r. w zarządzie Nadleśnictwa pozostawały 34 budynki i lokale mieszkalne, z czego 4 (w tym 2 pustostany) sprzedano do końca 2009 r. Zgodnie z art. 40 a ust. 2 ustawy o lasach, ceny sprzedanych nieruchomości ustalił rzeczoznawca majątkowy w formie operatu szacunkowego. Przy sprzedaży lokali byłym pracownikom Lasów Państwowych Nadleśnictwo prawidłowo (zgodnie z art. 40a ust.4 ustawy o lasach) określało wysokość obniżenia ceny lokalu, przysługującego nabywcy. Pustostany sprzedano pracownikom Lasów Państwowych, w trybie przetargu ograniczonego, z zachowaniem wymogów określonych w § 10 - § 14 rozporządzenia w sprawie sprzedaży lokali i gruntów<sup>3</sup>, po uprzednim uznaniu ich za nieprzydatne Lasom Państwowym i uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego LP.
4. Z prawa do bezpłatnego mieszkania, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach, po wejściu w życie rozporządzenia w sprawie mieszkań<sup>4</sup>, korzystało 12 osób zatrudnionych w Nadleśnictwie na stanowisku nadleśniczego i leśniczego, zgodnie z § 1 ww. rozporządzenia. Natomiast ośmiu pracowników, którzy utracili prawo do

---

<sup>2</sup> Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 ze zm.), zwana dalej „ustawą o lasach”.

<sup>3</sup> Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 kwietnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży lokali i gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie oraz kryteriów kwalifikowania ich jako nieprzydatne Lasom Państwowym, a także trybu przeprowadzania przetargu ograniczonego podejmowanych w toku zbywania nieruchomości (Dz. U. z 1998 r. Nr 52, poz. 327), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie sprzedaży lokali i gruntów”.

<sup>4</sup> Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysługuje bezpłatne mieszkanie albo równoważnik pieniężny, oraz sposobu i trybu przyznawania i zwalniania tych mieszkań, a także ustalania i wypłaty równoważnika pieniężnego (Dz. U. z 2009 r., Nr 221, poz. 1751), zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie mieszkań”.

bezpłatnego mieszkania po wejściu w życie rozporządzenia w sprawie mieszkań, korzysta z zajmowanych lokali na zasadach ogólnych, płacąc miesięczny czynsz ustalony przez Nadleśniczego. Ponadto, zgodnie z pismem Dyrektora Generalnego LP z 2 lutego 2010 r., osobom tym przyznano dodatek 300 zł, jako rekompensatę utraty uprawnienia do bezpłatnego mieszkania, włączony do miesięcznego wynagrodzenia.

II. NIK ocenia pozytywnie wykonywanie wybranych zadań z zakresu gospodarki leśnej, poza nieprawidłowościami przedstawionymi poniżej w pkt 4.

1. Podejmowane przez Nadleśnictwo zadania w zakresie udostępniania lasu na potrzeby edukacyjne, turystyczne i rekreacyjne zapewniały realizację celów określonych w Programie Gospodarczo-Ochronnym dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego (dalej „LKP”), który obejmował obszar całego Nadleśnictwa. W ramach zadań edukacyjnych, związanych z gospodarką leśną, prowadzono izbę edukacji leśnej, leśną wiatę edukacyjną - zielona klasa, dydaktyczną leśną ścieżkę edukacyjną oraz punkty edukacji leśnej. Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych obejmowały m.in.: lekcje w sali edukacyjnej i w terenie, wycieczki z przewodnikiem, spotkania z leśnikami oraz konkursy i wystawy. W latach 2008-2010 w przedsięwzięciach tych udział wzięło ogółem 25.087 osób. Poniesione przez Nadleśnictwo w tym okresie koszty na działalność edukacyjną wynosiły 45.999 zł.
2. Nadleśnictwo posiadało Plan Urządzenia Lasu (dalej „PUL”) na lata 2008-2017. Prace terenowe związane z opracowaniem projektu PUL zakończono w październiku 2007 r., w sierpniu 2008 r. projekt przekazano DGLP, natomiast zatwierdzony został przez Ministra Środowiska 15 października 2008 r. W związku z powyższym, gospodarkę leśną, w tym zadania z zakresu pozyskania drewna, realizowano do 15 października 2008 r. w oparciu o plan zadań gospodarczych, ustalony przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach (dalej „Dyrektor RDLP”). Okoliczności te spowodowały, że w okresie od 1 stycznia do 15 października 2008 r. gospodarka leśna w Nadleśnictwie prowadzona była w oparciu o niezatwierdzony PUL. W okresie tym Nadleśnictwo pozyskało 88.832,33 m<sup>3</sup> drewna, z czego 99,7 % stanowiła grubizna, a średnia cena drewna ogółem w 2008 r. wynosiła 155,18 zł/ m<sup>3</sup>.

W PUL na lata 2008 - 2017 zakładano pozyskanie drewna w ilości 639.156 m<sup>3</sup> (63.916 m<sup>3</sup> średniorocznie), w tym 440.936 m<sup>3</sup> w użytkowaniu rębnym i 198.220 m<sup>3</sup>

w użytkowaniu przedrębny. W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo pozyskało 210.900,82 m<sup>3</sup> drewna (w tym 46.052,72 m<sup>3</sup> w wyniku cięć planowych oraz 164.848,10 m<sup>3</sup> w wyniku cięć przygodnych), co stanowiło 33 % ilości drewna zaplanowanego w PUL do pozyskania w okresie 10 lat. W wyniku cięć przygodnych, spowodowanych zagrożeniem drzewostanów świerkowych przez szkodniki owadzie i grzyby oraz zniszczenia spowodowane przez wiatr, śnieg i lód, pozyskano o 118.795,38m<sup>3</sup> (358 %) drewna więcej niż w wyniku cięć planowych. Cięcia te prowadzono w oparciu o materiały analityczne służb terenowych i administracyjnych nadleśnictwa oraz wnioski i zalecenia z opracowań sporządzanych przez ekspertów z zakresu ochrony lasu.

Ilości drewna pozyskane w latach 2008 – 2009 były większe niż określone w rocznych planach finansowo-gospodarczych. W 2008 r., na planowane 100.000 m<sup>3</sup> (po zwiększeniu planu o 52.000 m<sup>3</sup>), pozyskano 103.802,54 m<sup>3</sup>, czyli 103,8 % ilości planowanej, w tym 93.824,41 m<sup>3</sup> drewna pochodziło z cięć przygodnych. Średnioroczny plan pozyskania drewna w 2009 r. przekroczono o 0,74 % (plan 64.572,1 m<sup>3</sup>, a wykonano - 65.051,58 m<sup>3</sup>), w tym 47.396,47 m<sup>3</sup> drewna pozyskano z cięć przygodnych. Przekroczenie średniorocznych planów pozyskania drewna było spowodowane koniecznością przeprowadzenia cięć przygodnych (sanitarnych), z uwagi na uszkodzenia drzewostanu przez szkodniki oraz warunki atmosferyczne (silne wiatry, śnieg i oblodzenia).

Wykonawców prac związanych z pozyskaniem drewna w latach 2008-2009 wyłoniono w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych<sup>5</sup>.

3. Sprzedaż drewna w okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo prowadziło zgodnie z wytycznymi zawartymi w zarządzeniach Dyrektora Generalnego LP, obowiązującymi w poszczególnych latach. Z kontrahentami zawarto w tym okresie 753 umowy na sprzedaż drewna. W 2008 r., w ramach zawartych umów, sprzedano 81.757,49 m<sup>3</sup> drewna, co w stosunku do zakontraktowanych 96.874 m<sup>3</sup> stanowiło 84,40 %, natomiast plan sprzedaży detalicznej przekroczono o 48,74 % (13.907,32 m<sup>3</sup>: 9.350 m<sup>3</sup>). W 2009 r. z zakontraktowanych 58.777 m<sup>3</sup> sprzedano 57.740,84 m<sup>3</sup>, czyli 98,23 %, a planowaną sprzedaż detaliczną przekroczono o 11,98 % (14.636,89 m<sup>3</sup>:13.071 m<sup>3</sup>).

---

<sup>5</sup> Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ) zwana dalej: „Prawem zamówień publicznych”.

Analizą objęto 15 umów, tj. 2 % zawartych przez Nadleśnictwo. Postanowienia tych umów w zakresie ilości, sortymentu i cen drewna były zgodne z rozstrzygnięciami przetargów i aukcji. Udzielone w 2008 r. i 2009 r. bonifikaty cenowe na zakup drewna, odpowiednio 10 % i 3 % w zależności od gatunku drewna, były zgodne ze wskazaniem Dyrektora RDLP. Umowy właściwie zabezpieczały interes Nadleśnictwa. Kontrahenci byli zobowiązani złożyć zabezpieczenia finansowe, a w przypadku nieodebrania minimum 95 % masy zamówionego drewna obciążeni byli karą umowną.

Faktury za sprzedane i odebrane drewno były wystawiane zgodnie z wymogami, określonymi w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, ze zm.) .

NIK zwraca uwagę na pomyłki przy wprowadzaniu do systemu informatycznego danych dotyczących ilości pozyskanego drewna. Błędy powstały m.in. w wyniku dwukrotnego zaewidencjonowania tej samej partii drewna oraz na skutek niewłaściwej specyfikacji manipulacyjnej drewna w magazynie. Wspomniane pomyłki w czasie kontroli zostały sprostowane.

4. Dziewięć obwodów łowieckich, znajdujących się na terenie Nadleśnictwa, wydzierżawiono kołom łowieckim. Roczne plany łowieckie, sporządzane przez dzierżawców, zgodnie z art. 8 ust. 3a Prawa łowieckiego<sup>6</sup>, były każdorazowo zatwierdzane przez Nadleśniczego, po ich uprzednim zaopiniowaniu przez właściwego miejscowo wójta/burmistrza oraz po uzgodnieniu z Polskim Związkiem Łowieckim. Wspomniane plany Nadleśniczy zatwierdzał w wymaganym terminie, tj. do 7 dni od dnia przedłożenia ich przez koła łowieckie, stosownie do wymogów określonych w § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie planów łowieckich<sup>7</sup>.

Analiza rocznych planów łowieckich na rok gospodarczy 2007/2008 i 2008/2009 wykazała, że miały miejsce przypadki pozyskania zwierzyny w ilości przekraczającej wielkość ustaloną w tych planach. Przekroczenia te dotyczyły grup wiekowych w obrębie danego gatunku, przy czym nie przekroczono ogólnej liczby pozyskanej zwierzyny danego gatunku.

---

<sup>6</sup> Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.) zwana dalej „*Prawem łowieckim*”.

<sup>7</sup> Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1646), zwane dalej „*rozporządzeniem w sprawie planów łowieckich*”.

W roku 2007/2008 pozyskanie zwierzyny przekroczone w dwóch obwodach łowieckich leśnych (198 i 199) o: jednego byka jelenia II klasy wieku, pięć kozłów sarny II klasy wieku i 3 przelatki dzika oraz w trzech obwodach polnych o jednego byka jelenia II klasy wieku, jednego byka daniela II klasy wieku i cztery kozły sarny II klasy wieku. Natomiast w roku 2008/2009 pozyskano ponad roczne plany łowieckie po dwa warchlaki dzika w jednym obwodzie łowieckim leśnym i jednym obwodzie polnym.

NIK ocenia negatywnie niepodjęcie przez Pana Nadleśniczego działań mających na celu zagospodarowanie w imieniu Skarbu Państwa zwierzyny bezprawnie pozyskanej w obwodach łowieckich leśnych i niepobranie środków pochodzących ze sprzedaży jej tuszy oraz niepobranie ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną w tych obwodach.

Według wyjaśnienia Nadleśniczego, ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną nie pobierano gdyż „...przekroczenie planu pozyskania zwierzyny odnosi się do gatunku zwierzyny a nie jej struktury wiekowej czy też płciowej”. Nadleśniczy podał również, że powyższe przypadki (przekroczenia planów łowieckich) nie wyczerpywały znamion przestępstwa, a w związku z tym nie pobierano ekwiwalentu za bezprawnie pozyskaną zwierzynę.

Zdaniem NIK, pozyskanie zwierzyny z przekroczeniem planów łowieckich, w odniesieniu do grup wiekowych zwierzyny danego gatunku, stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3 Prawa łowieckiego, w związku z § 3 ust. 1 pkt 4 lit. h ww. rozporządzenia w sprawie rocznych planów łowieckich. W przypadku obwodów łowieckich leśnych nr 198 i 199, do obowiązków Nadleśniczego – stosownie do § 3 ust. 2 i § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej<sup>8</sup> – należało zagospodarowanie zwierzyny bezprawnie pozyskanej i pobranie środków pochodzących ze sprzedaży jej tuszy oraz pobranie ekwiwalentu pieniężnego, w wysokości określonej w § 2 ust. 1 tego rozporządzenia (5.800 zł za byka jelenia, 2.300 zł za daniela, 2.300 zł za dzika i 2.000 zł za sarnę), a następnie odprowadzenie go do budżetu państwa.

III. NIK nie wnosi uwag do efektywności prowadzonej przez Nadleśnictwo działalności.

1. W 2008 r. uzyskano dodatni wynik finansowy (netto) w kwocie 876,5 tys. zł. Natomiast w 2009 r. Nadleśnictwo poniosło stratę w wysokości 205,2 tys. zł,

---

<sup>8</sup> Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 981) w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej”.

co było spowodowane m.in. uzyskaniem mniejszych przychodów o 3.576,6 tys. zł niż w 2008 r. Główną przyczyną uzyskania niższych przychodów było zmniejszenie sprzedaży drewna ogółem o 23.286,98 m<sup>3</sup>, tj. o 24,3 % w porównaniu do sprzedaży w 2008 r.

Pozytywnie należy ocenić działania Nadleśnictwa mające na celu poprawę sytuacji finansowej, a w szczególności dotyczące ograniczenia kosztów. Działania te umożliwiły obniżenie kosztów administracyjnych o 386,5 tys. zł, a działalności dodatkowej o 59,2 tys. zł. Ponadto, w celu zmniejszenia strat sprzedano nieruchomości zbędne do prowadzenia działalności gospodarczej, które generowały wysokie koszty utrzymania.

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych podlegały przychody z działalności dodatkowej, socjalno-bytowej i uzyskane ze sprzedaży materiałów oraz pozostałe przychody operacyjne i finansowe. W 2008 r. przekazano do DGLP, tytułem rozliczenia podatku, 64,1 tys. zł, a w 2009 r. 56,3 tys. zł, z czego DGLP rozliczyła odpowiednio w poszczególnych latach 63,9 tys. zł i 55,1 tys. zł.

2. W latach 2008-2009 Nadleśnictwo otrzymało dotacje na realizację zadań z zakresu gospodarki leśnej, w tym pięć dotacji z Funduszu Ochrony Środowiska i jedną z budżetu państwa. Ponadto, Nadleśnictwo pozyskało dotacje ze Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego Klub Gaja na działalność edukacyjną. Analizą objęto największą kwotowo dotację, przyznaną z budżetu państwa, w wysokości 100 tys. zł. Otrzymane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na przebudowę drzewostanów realizowaną w ramach zadania „Zagospodarowanie i ochrona lasów w przypadku zagrożenia ich trwałości”. Realizację zadania zakończono 30 czerwca 2008 r., czyli przed upływem terminu ustalonego w umowie dotacji na dzień 31 grudnia 2008 r. Środki otrzymane w ramach dotacji wydatkowano w pełnej kwocie na: przygotowanie gleby pod nasadzenia, zakup i transport sadzonek oraz ich sadzenie.
3. Zgodnie z wytycznymi określonymi w zarządzeniach Dyrektora Generalnego LP, w latach 2008 – 2010 sześciu pracownikom Nadleśnictwa przyznano pożyczki na zakup prywatnych samochodów, używanych do celów służbowych, w łącznej kwocie 145,8 tys. zł. Przyznane pożyczki nie przekraczały 90 % wartości zakupionego samochodu. Spłatę udzielonych pożyczek zabezpieczono poprzez poręczenie dwóch pracowników Nadleśnictwa oraz cesję praw z polisy ubezpieczeniowej AC.

W umowach zawartych z pożyczkobiorcami określono m.in. okres spłaty pożyczki oraz warunki uznania natychmiastowej wymagalności spłaty pozostałej części pożyczki. Ponadto z pracownikami, którym przyznano pożyczki spisano odrębne umowy o używanie samochodów prywatnych do celów służbowych. Przyznawane limity kilometrów były zgodne z § 3 ust 3 rozporządzenia w sprawie używania samochodów<sup>9</sup>, w zakresie od 570 do 1500 km, które pożyczkobiorcy rozliczali miesięcznie, przy czym w rozliczeniach uwzględniono zmniejszenia w związku z nieobecnością pracownika w pracy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań zapewniających pobranie ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną na terenie wydzierżawionych obwodów łowieckich, w związku z odstrzałem zwierząt w ilości przekraczającej wielkości określone w rocznych planach łowieckich oraz przekazanie pozyskanych środków do budżetu państwa.**
- 2. Zagospodarowywanie zwierzyny bezprawnie pozyskanej w wydzierżawionych leśnych obwodach łowieckich i pobieranie środków pochodzących ze sprzedaży jej tusz.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust.1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Nadleśniczego, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust.1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust.2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

---

<sup>9</sup> Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. Nr 27, poz. 271 ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie używania samochodów”.